

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Інституту,
Академік НАН України
Б.В. Буркинський
« 5 » серпня 2020р.

ПРОГРАМА
вступного іспиту зі спеціальності
073 «Менеджмент»
для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для
здобуття наукового ступеня доктора філософії

УХВАЛЕНО
Вченою радою
ІПРЕД НАН України
Протокол № 11
Від « 31 » липня 2020 р.

ОДЕСА - 2020

Попереднє слово

Програма складена на базі програм вищої школи для загальноєкономічних і фахових дисциплін спеціальності.

Програма вступного екзамену зі спеціальності для вступників до аспірантури на Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України містить два розділи. У першому розділі наведено питання загальноєкономічних дисциплін. У другому розділі подано питання з фахових дисциплін спеціальності.

Розділ 1. Загальноєкономічні питання

1. Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці. Класифікація та структура підприємств.
2. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Договірні взаємовідносини та партнерські зв'язки в підприємницькій діяльності.
3. Ресурсний потенціал підприємства.
4. Загальна характеристика матеріальних і нематеріальних активів підприємства.
5. Оцінка, класифікація та структура основних фондів. Методи амортизації.
6. Ефективність відтворення та використання основних фондів.
7. Структура та використання оборотних фондів підприємства.
8. Поняття, класифікація та структура персоналу підприємства.
9. Кадрова політика й система управління персоналом. Продуктивність праці.
10. Структура та принципи організації виробничого процесу.
11. Організаційні типи виробництва. Методи організації виробництва.
12. Економічні характеристики продукції підприємства.
13. Виробнича програма підприємства.
14. Виробнича потужність підприємства.
15. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції.
16. Управління витратами на підприємстві.
17. Фінансові ресурси (капітал) підприємства.
18. Доходи та цінова політика підприємства.
19. Фінансові результати діяльності підприємства. Формування й використання прибутку.
20. Ефективність діяльності підприємства та методичні засади її оцінки.
21. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства.
22. Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку.
23. Банкрутство та ліквідація підприємств. Методичні основи визначення ймовірності банкрутства суб'єктів господарювання.

24. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства.
25. Діагностика конкурентного середовища підприємства.
26. Формування і методи забезпечення конкурентних переваг підприємства.
27. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції.
28. Управління конкурентоспроможністю підприємства.
29. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства.
30. Сутність маркетингу та розвиток його концепцій.
31. Формування маркетингової інформаційної системи на основі проведення маркетингових досліджень.
32. Вивчення потреб і поведінки споживачів та вибір цільових сегментів.
33. Товар і ціна у комплексі маркетингу.
34. Комунікації у комплексі маркетингу. Управління маркетинговою діяльністю.
35. Логістичний менеджмент у системі загального менеджменту. Об'єкти логістичного управління та логістичні операції.
36. Концепція і методологічний апарат інтегрованої логістики.
37. Логістичний підхід до управління матеріальними потоками у сфері виробництва та обігу.
38. Логістичний підхід до обслуговування споживачів. Склад і транспорт у логістиці.
39. Сутність, принципи і функції системи управління проектами.
40. Структуризація проекту в часі. Планування витрат і складання бюджету проекту.
41. Управління проектними ризиками.
42. Управління якістю проекту. Контроль за реалізацією проекту.
43. Поняття інтелектуального бізнесу і класифікація об'єктів інтелектуального бізнесу.
44. Інтелектуальний бізнес в стратегії підприємницької діяльності. Практика укладання ліцензійних договорів.
45. Поняття безпеки в сфері інтелектуального бізнесу.
46. Сутність та функції грошей. Грошовий ринок.
47. Сутність та функції фінансів. Фінансова система та фінансовий механізм.
48. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій.
49. Кредит у ринковій економіці. Кредитні системи.
50. Фондовий ринок та фінансові інструменти.
51. Світове господарство та особливості його розвитку.
52. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва.
53. Міжнародна економічна інтеграція.

54. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин.
55. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків.

Розділ 2. Питання дисциплін фахового спрямування

56. Сутність, принципи та функції менеджменту.
57. Методи менеджменту. Процес управління.
58. Планування та організація як загальні функції менеджменту.
59. Мотивація та контроль як загальні функції менеджменту.
60. Регулювання як загальна функція менеджменту.
61. Інформація і комунікації в менеджменті.
62. Керівництво та лідерство. Ефективність менеджменту.
63. Формування якостей ефективного менеджера. Розвиток менеджерського потенціалу.
64. Концептуальні засади теорії стратегічного управління.
65. Види стратегічного управління.
66. Рівні стратегічних рішень та типологія стратегій підприємства.
67. Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства.
68. Стратегічне планування.
69. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства.
70. Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг.
71. Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства.
72. Стратегічний контроль у процесі стратегічних перетворень на підприємстві.
73. Теорія адміністративного менеджменту.
74. Адміністративні методи управління.
75. Система адміністративного менеджменту та апарат управління.
76. Контролювання та регулювання в адміністративному менеджменті.
77. Адміністрування управлінських рішень.
78. Сучасні технології адміністративного менеджменту
79. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту.
80. Операційна система організації: поняття, склад та види.
81. Операційна стратегія як основа проектування операційної системи.
82. Основи управління проектами.
83. Управління поточним функціонуванням операційної системи.
84. Управління результативністю операційної діяльності.
85. Управління персоналом у системі менеджменту організацій.

86. Кадрова політика і стратегія управління персоналом організації.
87. Кадрове планування в організаціях.
88. Організація набору та відбору персоналу. Організація діяльності служб персоналу.
89. Формування та соціальний розвиток колективу підприємства.
90. Управління розвитком і рухом персоналу організації.
91. Соціальне партнерство на підприємстві.
92. Ефективність управління персоналом.
93. Державна підтримка інноваційних процесів.
94. Організаційні форми інноваційної діяльності.
95. Управління інноваційним розвитком підприємства.
96. Управління інноваційним проектом.
97. Інноваційне підприємництво.
98. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства.
99. Стратегічне і тактичне планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
100. Технологія розробки стратегій у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Критерії вибору стратегій.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Конкурсний відбір при прийомі на навчання в аспірантуру проводиться шляхом проведення вступних випробувань з дисциплін за спеціальністю відповідно до програм вступних випробувань.

Вступне випробування має на меті встановити відповідність рівня знань та практичної підготовки вступників до вирішення науково-дослідних, науково-педагогічних та управлінських професійних завдань в галузі управління за спеціальністю 073 «Менеджмент».

В процесі екзамену комісія повинна оцінити:

- Системність мислення, вміння пов'язувати окремі проблеми чи частини явища в єдине ціле.
- Вміння логічно та послідовно викладати свої думки.
- Обсяг знань з менеджменту.

Вступний іспит проводиться в письмовій формі.

Тривалість іспиту 2 години (120 хвилин).

Вступне випробування включає теоретичні запитання рівнозначної складності з дисциплін фахового спрямування.

Індивідуальне завдання містить 4 запитання з переліку, що наведено вище.

Вступник повинен надати розгорнуті відповіді на поставлені запитання.

Максимальна кількість балів складає 100 (до 25 балів за правильну відповідь на одне питання) за розподілом:

- 23-25 балів **«відмінно»** – вступник надав повну відповідь на запитання білету з наявністю необхідних схем, рисунків, чим виявив глибоке опанування змісту навчального матеріалу, володіння володіє понятійним апаратом, уміння логічно пов'язувати теорію з власними судженнями;

- 19-22 бали **«добре»** – має місце повне засвоєння вступником необхідного матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування у вивченому матеріалі, використання знань для вирішення практичних завдань, але у змісті і формі відповіді трапляються окремі похибки;

- 15-18 балів **«задовільно»** – вступником продемонстровані знання і розуміння основних положень матеріалу, при цьому виклад його неповний і непослідовний; мають місце неточності у визначенні понять, при використанні знань для виконання практичних завдань виявлено нездатність доказово обґрунтувати свої судження;

- 1-14 балів **«незадовільно»** – вступник має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускає помилки у визначенні понять, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання для практичного вирішення завдань.

Оцінювання знань вступників на вступних іспитах здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Перед початком вступного іспиту представники приймальної комісії проводять інструктаж щодо правил його проведення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексєєв І.В., Колісник М.К. Гроші та кредит: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2009. – 253 с.
2. Алексєєв І.В., Ярошевич Н.Б., Чушак-Голобородько А.М. Бюджетна система: Навчальний посібник. – К.: «Хай-Тек Прес», 2007. – 376 с.
3. Андрійчук В.Г. Економіка підприємства. Підручник. - К.: КНЕУ, 2005.
4. Бухгалтерський облік. Основи теорії та практики: підручник / Г.О. Партин, А.Г. Загородній, Л.М. Пилипенко, Т.І. Партин. – 3-тє вид., доопрац. і доп. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 340 с.
5. Бюджетний менеджмент: навч.-метод. посіб. /Н. Б. Ярошевич, Н.О. Шпак, В. Є. Матвіїшин. – Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2012. – 224с.
6. Василенко В.А. Менеджмент устойчивого развития предприятий: Монография.

- К.: ЦУЛ, 2005,- 645 с.

7. Войчак А.В. Маркетингові дослідження: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. - К.: КНЕУ, 2001.

8. Економіка підприємства: Підручник / Ред. С.Ф. Покропивний. - 2-е вид., перероб. і допов. - К.: КНЕУ, 2005. - 526 с.

9. Крикавський Є.В. Логістика. Основи теорії: Підручник. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2004. – 416 с.

17. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навчальний посібник. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ +» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2002. – 228 с.

18. Крикавський Є., Чухрай Н. Промисловий маркетинг: Підручник. 2-ге вид. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 472 с.

19. Міжнародні фінанси: навчальний посібник / Князь С.В., Георгіаді Н.Г., Князь О.В. та ін.; Під ред. Кузьміна О.Є. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. - 360 с.

20. Міжнародний менеджмент: теоретичні та прикладні положення: навч. посібник. / О.Є. Кузьмін, О.С. Скибінський, Н.І. Кара та ін. - Львів: ЗУКЦ, 2012. - 264 с.

21. Менеджмент: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, Н.Т. Мала, О.Г. Мельник, О.Р. Саніна. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 240 с.

22. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку: Монографія.-К.:КНЕУ, 2001. -227 с

23. Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. -К.: КНЕУ, 1999.

24. Партин Г.О. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник / Г.О. Партин Н.Є. Селюченко. – 2-вид., перероб. і доп. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 384с.

25. Подольчак Н.Ю. Стратегічний менеджмент: навч. посібник / Н.Ю. Подольчак. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 400с.

26. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посібник. - К.:КНЕУ, 1998. - 352 с

27. Процесно-структурований менеджмент: методологія та інструментарій: [монографія] / [О.Є. Кузьмін, І.В. Алексєєв, О.Г. Мельник, Н.Я. Петришин та ін.]; за ред. д.е.н., проф. О.Є. Кузьміна. – Львів: Видавництво «Растр-7», 2013. – 428 с.

28. Соболев СМ., Багацький В.М. Менеджмент: Навч. метод, посіб. Для самост. вивч. дисц. -К.: КНЕУ, 2005.- 225 с.

29. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: Підручник. - 2-е вид., перероб. і

допов. - К.: КНЕУ, 2004. - 699 с.

30. Стратегічна діяльність підприємств: технології планування та побудова карт: [монографія] / О.Є. Кузьмін, Н.Я. Петришин, К.О. Дорошкевич. – Львів : Міські інформаційні системи, 2011. - 320 с.

31. Соціально-економічна діагностика в умовах глобалізації: [навч. посібник] / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, Н.Я. Петришин, Л.С. Ноджак, О.С. Скибінський. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 284 с.

32. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: [монографія] / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.П. Романко; за заг. ред. д.е.н., проф. Кузьміна О.Є. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. – 198 с.

33. Основи менеджменту: [підручник для студентів вищих навчальних закладів] / Мазаракі А.А., Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. та ін.; за ред. А.А. Мазаракі. – Харків: Фоліо, 2014. – 846 с.

34. Формування та розвиток систем поточного контролювання діяльності промислових підприємств: [монографія] / [О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, М.Д. Пецкович] / Під ред. д.е.н., проф. Кузьміна О.Є. – Львів: Видавництво «Растр 7», 2013. – 242 с.

35. Формування та оцінювання мотивації управлінського персоналу підприємств і організацій: [монографія] / Г. М. Захарчин, Н. П. Любомудрова. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 188 с.

36. Основи підприємництва: культура, технологія, відповідальність: [Навч. посібник] / Г.М.Захарчин, О.В. Юринець. - К.: Знання, 2011. (Гриф МОН) – 254с.

38. Управління персоналом [навч. пос.] / Г.М. Захарчин, Л.Р. Струтинська, Н.П. Любомудрова, Р.О.Винничук/ Львів: В-во Львівської політехніки. – 2013.- 260 с.

39. Менеджмент конфліктів у діяльності машинобудівних підприємств: [монографія] / Н.Ю. Подольчак, Г.Р. Ковальчук. – Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 192 с.

40. Управлінські витрати підприємств газового комплексу: адміністрування та оптимізування: [монографія] / Н. Ю. Подольчак, Б.А. Чепіль. – Львів: Міські інформаційні системи, 2014. – 166 с.

41. Карий О.І. Комплексний розвиток міст: теорія та методологія стратегічного планування: [монографія] / Олег Ігорович Карий. – Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2011. – 308с.

42. Карий О.І. Декомпозиція стратегічних цілей розвитку організації / О.І. Карий // Взаємодія учасників інноваційного процесу у ланцюгах вартості: [монографія]. За наук. ред. Н.І. Чухрай. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – С.62-73.

43. Карий О.І. Маркетинг 1 [навч. посіб.] / Люльчак З.С., Карий О.І. – Львів: Видавництво “Магнолія 2006”, 2014. – 272 с.

44. Крикавський Є.В. Логістика для економістів: [підручник] / Євген Крикавський. – 2-ге видання випр. І доп. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 476 с.
45. Крикавський Є.В. Економіка і фінанси підприємств / Є.В.Крикавський, З.С.Люльчак // [Навчальний посібник]. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 694с.
46. Антисипативне управління машинобудівними підприємствами на засадах слабких сигналів: [монографія] / О.Є. Кузьмін, Л.Г. Ліпич, О.Г. Мельник, М.Є. Адамів, О.А. Хілуха. – Луцьк: Вежа-друк, 2014. – 224 с.
47. Кузьмін О.Є. Економічна оцінка та способи зменшення управлінського ризику в системі менеджменту підприємств: [монографія] / О.Є. Кузьмін, Ж.Б. Яворська.- Львів, 2014.-160 с.
48. Системи прийняття рішень в економіці та техніці: від теорії до практики [монографія] / О. Є. Кузьмін, К. О. Дорошкевич, М. М. Вороновська, І. З. Салата та інші, за наук. ред. Савчук Л. М. – Павлоград: АРТ Синтез-Т, 2015. – 436 С.
49. Чухрай Н.І. Маркетинг інновацій: підручник / Н.І. Чухрай. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. - 256 с.
50. Інновації: проблеми науки і практики: монографія / Н.І. Чухрай, В.С. Пономаренко, М.О. Кизима та ін. / Під заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Кизима М.О., д-ра екон. наук, проф. Пономаренко В.С. – Х.: ФОП Павленко О.Г., 2011. – 276 с.
51. Стратегія підприємства: адаптація організацій до впливу світових суспільно-економічних процесів: монографія / Наливайко А.П., Решетняк Т.І., Чухрай Н.І. [та ін.]. За ред. д-ра екон. наук, проф. А.П. Наливайка. – К: КНЕУ, 2013. – 454 с.
52. Олексів І.Б. Групи економічного впливу в системі управління підприємством: концепція і інструментарій їх відбору та узгодження інтересів: [монографія] / І.Б. Олексів. – Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2013. – 292 с.
53. Мукан О.В. Бюджетування зовнішньоекономічної діяльності організацій: [Навч. посібник] / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.В. Мукан. – Львів: Видавництво «Растр-7». – 2011. – 338с.
54. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. №40-IV. Редакція від 05.12.2012 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
55. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10.02.1995 р. №51/95-ВР. Редакція від 05.12.2012 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80#Text>
56. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 р. №3715-VI. Редакція від 05.12.2012 р. [Електронний ресурс]. Режим

доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>

57. Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999 р. № 991-XIV. Редакція від 05.12.2012 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>

58. Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України: Постанова Верховної Ради України №916-XIV від 13.07.1999 р. Поточна редакція. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/916-14#Text>